

השואל את הפרה ושאל בעליה עמה, או שכר בעליה עמה, שאל הבעלים או שכרן ואח"כ שאל את הפרה ומתה - פטור, שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם. אבל שאל את הפרה ואח"כ שאל את הבעלים או שכרן, ומתה - חייב, שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם.

- צד: סיפא דואח"כ שאל את הפרה, מכלל דרישא דתני עמה עמה ממש. עמה ממש - ואפי' דפרה כמשיכה ובעלים כאמירה.
- א. כגון דקיימא פרה בחצרו דשואל, דלא מחסרא משיכה.
  - ב. א"ל: את גופך לא תשאל עד שעת משיכת פרתך.

תנן שם. ארבעה שומרים הם: שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל, והשואל משלם את הכל, נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמים את האבירה ואת הגניבה.

מדת"ר: פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם, שניה בשומר שכר, שלישית בשואל - מפורש: וכי ישאל איש מעם רעהו ונשכר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם, ראשונה מסתבר בש"ת, ושניה בשומר שכר, שכן חייב בגניבה ואבירה. ואפי' דמשלם כפל בט"ט גנב מ"מ קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה תדע, דהא שואל כל הנאה שלו, ואינו משלם אלא קרן. ואפי' דבעיא מזונא מיירי דקיימא באנס.

- ולא בעי נטירה
- א. דמיירי בנטר מתא
- ב. רוב הנאה שלו.
- ג. בשאילת כלים.

◆ נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמין את האבירה ואת הגניבה.

גניבה - ד'אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו, 'גנב יגנב' מ"מ לרבות אבירה.

ואפי' למ"ד דברה תורה כלשון בני"א ק"ו מגניבה דקרובה לאונס ומשלם לאבירה שקרובה לפשיעה. ולמ"ד דלא דברה כלשון בני"א: דבר הנלמד בק"ו טרח וכתב לה קרא.

◆ והשואל משלם את הכל,

שבורה ומתה; - ד'וכי ישאל איש מעם רעהו ונשכר או מת' שבויה בשואל - או לרבות שבויה

לא משבורה ומתה דשבויה הוא אונס דלא סליק אדעתא, ולא משבורה ומתה דש"ש דאף שבויה עמו - דמה לש"ש שכן לפטור, ושואל לחיוב

ואפי' דחלקו רבי יאשיה ורבי יונתן אי אמרי' או לחלק דלרבי יאשיה

ד'איש אשר יקלל את אביו ואת אמו' 'אביו ואמו קלל' - דאפי' אביו בלא אמו ולהיפך

רבי יונתן: משמע שניהם כאחד, ומשמע אחד בפני עצמו, עד שיפרוט לך הכתוב יחדו.

- אפי': כרבי יאשיה, לחלק כאן לא צריך. דסברא הוא: מ"ל קטלה כולה, מ"ל קטלה פלגא?

צה. המקור לחיוב גניבה ואבירה בשואל

לאו משבורה ומתה דא' לטרוח ולהביאה משא"כ גניבה ואבירה

אלא מ'ונשכר או מת' דחייב כ"ש דחייב בגניבה ואבירה דהא ש"ש פטור בשבורה וחייב בגניבה ואבירה, וזה ק"ו שאין עליו תשובה.

דאי תימא דמה לש"ש שמשלם כפל בטוען טענת לסטים מזויין,

א. קרן דשואל עדיפא. ב. קסבר לסטים מזויין גולן הוא.

המקור לפטור שואל בבעלים

לא שבורה ומתה שכן אונס- אלא משומר שכר.

וש"ש גופיה גמרי דפטור כשואל בבעלים

לא מבמה מצינו - שכן אונס

ולא מחיוב דשואל דבעלים פטור

- 'וכי ישאל' מוסף על ענין ראשון וילמד עליון ש"ש מתחתון שואל

דאכתי - שואל לא יליף מש"ש - דמה לש"ש שפטור בשבורה ומתה, גניבה ואכידה בשואל לחיוב
אלא - גמר משומר שכר, דיו לכא מן הדין להיות כנדון. דבבעלים פטור
ולמ"ד דלית דיו וכי ישאל מוסיף על ענין ראשון, וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון.

פשיעה בבעלים. חלקו רב אחא ורבינא. חייב, או פטור.

מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו, לכה: אם בעליו עמו לא נאמר על ש"ח
ופשיעה לא נאמרה בשומר שכר ובשואל. אלא בק"ו מש"ח
וממילא 'בעליו עמו' דש"ש ושואל פוטר רק חיובים שנכתבו
בפירוש אצלם

מ"ד פטור - מקרא נדרש לפניו ולפני פניו, ואם בעליו עמו' אש"ח נמי כתיב.

תנן: השואל הפרה ושאל בעליה עמה, השואל הפרה ושכר בעליה עמה,
שאל בעליה או שכרן ואח"כ שאל הפרה ומתה - פטור,

ל"ק - ש"ח כמו דל"ק ש"ש דנלמדים מדרש

צ"ה: שאלה ושאל בעליה עמה, שכרה ושכר בעליה עמה, שאלה
ושכר בעליה עמה, שכרה ושאל בעליה עמה,

- אע"פ שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה - פטור.

לאו ר"י - דשוכר כש"ש דהא תני מילתא דאתי מדרשא, ואילו ש"ח ל"ק
אלא ר"מ - היא דשוכר כש"ח דמי ותנא ש"ח וה"ה לש"ש.

ב. בדמחליף רב"א: שוכר כיצד משלם? ר"מ: כש"ש, ר"י: כש"ח

רב המנונא: **לעולם הוא חייב עד שתהא פרה וחורש בה, חמור ומחמר אחרית,**

ועד שיהו בעלים משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה.
אלמא סבר: 'בעליו עמו' - אכולה מילתא משמע.

מתיב רבא: שאלה ושאל בעליה עמה, שכרה ושכר בעליה עמה, שכרה
ושאל בעליה עמה,

שאלה ושכר בעליה עמה, אף שהבעלים עושין מלאכה במקום
אחר ומתה - פטור.

- לא מיירי - במלאכה אחרת אלא באותה מלאכה. ומקום אחר היינו דמרפי
והולך לפניו.

וקשה והא מדסיפא ע"ג הוי רישא במלאכה אחרת?
דסיפא: שאלה ואח"כ שאל בעליה, שכרה ואח"כ שכר בעליה עמה,

אע"פ שהבעלים חורשין ע"ג ומתה - חייב.

אמרי: רישא וסיפא באותה מלאכה,

רישא קמ"ל דאף שבאותה מלאכה, כיון דהוו בעלים בשעת שאילה - פטור.

וסיפא קמ"ל: דאף שעל גבה, כיון דלא הוו בעלים בשעת שאילה - חייב.

ודחינן א. דאין לומר דגם רישא וגם סיפא רבותא הם ומיירי באותה מלאכה
ב. ד'בעליו אין עמו' היה עמו בשעת שאילה א"צ להיות עמו בשעת
שבורה ומתה,

היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה.
ומאריך תניא: אם בעליו עמו לא ישלם דכיון שיצאה מרשות משאיל שעה
אחת בבעלים ומתה - פטור.

תיוכתא דרב המנונא! - תיוכתא.

אכ"י ס"ל כרבי יאשיה ומתריץ לקראי כרבי יאשיה:

'בעליו אין עמו שלם שלם' טעם שאינו בשניהם הא ישנו בחד פטור.
ד'אם בעליו עמו לא ישלם' - הא ישנו בחד חייב.

והא לומר לך: היה עמו בשעת שאילה א"צ להיות עמו בשעת שבורה ומתה,
היה עמו בשעת שבורה ומתה - צריך להיות עמו בשעת שאילה.

רבא ס"ל כרבי יונתן, ומתריץ לקראי כרבי יונתן.
צו. ד'אם בעליו עמו לא ישלם' משמע דישנו בשניהם או באחד פטור.

וכתיב 'בעליו אין עמו שלם שלם' - משמע דאינו בשניהם או אר
באחד חייב.

לומר לך: היה עמו בשעת שאלה - א"צ להיות עמו בשעת שבורה ומתה,
היה עמו בשעת שבורה ומתה - צריך להיות עמו בשעת שאלה.

דמסתבר שאלה עדיפה שמביאה לרשותו
ואפי' דשבורה ומתה חייב באונסין דאי לאושאלה שבורה ומתה מאי עביד.

ולא אמרי' אי לאו שבורה ומתה שאלה מאי עבידה

דאפי"ה שאלה עדיפה שכן חייב כמוזנותיה

רב אשי: וכי ישאל איש מעם רעהו, ולא רעהו עמו שלם ישלם, הא רעהו עמו - פטור.

והך ד'בעליו אין עמו', ואם בעליו עמו

- אי לאו הו"א דמעם רעהו אורחיה דקרא הוא.

בעי רב"ה:

א. שאלה לרבעה מהו?

כדשיילי אינשי בעינן - ולזה לא, או משום הנאה ולזה יש

ב. שאלה ליראות בה מהו?

ממונא בעינן - והאיכא, או ממון שיש לו הנאה בעינן, וליכא?

ג. שאלה לעשות בה פחות מפרומה מהו?

ממון בעי' או כל פחות מפרומה אינו כלום היא?

ד. שאל שתי פרות לעשות בהן פרומה, אי בתר שואל ומשאל -

ואיכא, או לך אחר פרות, וכל חדא וחדא ליכא ממונא?

ה. שאל משותפין, ונשאל לו אחד מהן, מהו? כולו בעליו בעינן והא

ליכא, או שמאותו החצי נפטור.

ו. שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן, מהו? כולו שואל בעינן

וליכא, או ד' בחצי ששאל יפטור?

ז. שאל מהאשה ונשאל בעלה, אשה ששאלה ונשאל לבעל, מהו?

קנין פירות כקנין גוף דמי או לא?

ח. רבינא לר"א: האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי, מהו?

בעליו ממש בעינא - וליכא, או שלוחו של אדם כמותו, ואיכא?

ט. ראבד"א לר"א: בעל פלוגתא דר"ז ור"ל: דאיתמר: המוכר שדהו לחבירו לפירות.

לר"ז: מביא וקורא, קנין פירות כקנין הגוף דמי.

לר"ל: מביא ואינו קורא, קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי.

י. שליח, פלוגתא דרבי יונתן ורבי יאשיהו. דתניא: האומר לאפטרופוס: כל

נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני

לרבי יאשיהו: הפר לה, והפיר לה, יכול יהו מופרין תל' אישה יקימנו ואישה

יפרנו'

לרבי יונתן: מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו.

יא. ר"ע לרבא: האומר לעבדו צא והשאל עם פרתי, מהו?

תיבעי למ'ד שלוחו של אדם כמותו אם גם עבד דלאו בר מצוה

או אף למ'ד אין שלוחו של אדם כמותו יד עבד כיד רבו.

- א"ל: מסתברא, יד עבד כיד רבו דמיא.

בעי רב"ה:

בעל בנכסי אשתו שואל הוי או שוכר הוי?

צו:

רבא: לפום חורפא שבשנתא. דממ'נ בין אי שואל ובין אי שוכר הוי בבעלים

אלא הך דבעי לרב"ה ששכר ממנה פרה ואח"כ נשאה,

אי שאלה בבעלים היא ומפקעת משכירות שלא בבעלים,

או שוכר הוי, ושכירות כדקיימא קיימא.

וקשה מ"ש דאי שואל הוי דאתי שאלה בבעלים מפקעא שכירות שלא בבעלים

גם אם הוא שוכר תיתי שכירות בבעלים תיפוק שכירות שלא בבעלים!

אלא בעי לרב"ה כגון שהיא שכרה פרה מעלמא, והדר נסבה.

ואליכא דרבנן דשואל משלם לשוכר - לא תיבעי לך, דודאי שאילה

בבעלים היא.

תיבעי אליכא דר' יוסי דתחזיר פרה לבעלים הראשונים - מאי, שואל

הוי או שוכר הוי?

רבא: על לא שואל הוי ולא שוכר הוי, אלא לוקח הוי,

דבאושא התקינה: האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה מוציא מיד

הלקוחות.

בעי רב"ה:

בעל בנכסי אשתו מי מעל? רבא: מאן לימעול? אין בעל מועל

דהיתרא ניה"ל דליקני, ולא איסורא והיא לא דאפי' היתרא לא

ניה"ל דליקני

וב"ד לא דתקנתא דרבנן דבעל לוקח הוי להיתרא ולא לאיסורא

אלא לרבא: בעל מעל לכשיוציא, מידי דהוה אמוציא מעות הקדש

לחולין.

איבעיא: כחש בשר מחמת מלאכה מאי?

- רחב"א: משמע דבממ"מ חייב? וכי שאלה להעמידה בכילה?
 אלא לרבא: כחש בשר מחמת מלאכה דפטור, ואפי' מתה מחמת מלאכה - פטור. דלאו להעמידה שאלתיה.
 מעשה אותו ששאל גרזן מחבירו ונשבר וא"ל רבא שיביא עדים שלא שינה בזה ויפטר
 ואי אין עדים כההוא מעשה ששאל גרזן מחבירו ונשבר וחייבו רב לשלם נרנא מעליא
 ר"ב ור"א לרב: דינא הכי? ושתיק רב.
 והלכתא בר"ב שמחזיר השברים ושמים דמי הראשון והמשאיל קונה אחר

בעי רב"ה:

- א. שאלה לרבעה מהו?
 כדשיילי אינשי בעינן - ולזה לא, או משום הנאה ולזה יש
 ב. שאלה ליראות בה מהו?
 ממונא בעינן - והאיכא, או ממון שיש לו הנאה בעינן, וליכא?
 ג. שאלה לעשות בה פחות מפרוטת מהו?
 ממון בעי' או כל פחות מפרוטת אינו כלום היא?
 ד. שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה, אי בתר שואל ומשאיל - ואיכא, או לך אחר פרות, וכל חדא וחדא ליכא ממונא?
 ה. שאל משותפין, ונשאל לו אחד מהן, מהו? כולו בעליו בעינן והא ליכא, או שמאותו החצי נפטר.
 ו. שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן, מהו? כולו שואל בעינן וליכא, או ד' בחצי ששאל יפטר?
 ז. שאל מהאשה ונשאל בעלה, אשה ששאלה ונשאל לבעל, מהו? קנין פירות כקנין גוף דמי או לא?
 ח. רבינא לר"א: האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי, מהו? בעליו ממש בעינא - וליכא, או שלוחו של אדם כמותו, ואיכא?
 ט. ראבד"א לר"א: בעל פלוגתא דר"ו ור"ל: דאיתמר: המוכר שדהו לחבירו לפירות. לר"ו: מביא וקורא, קנין פירות כקנין הגוף דמי. לר"ל: מביא ואינו קורא, קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי.
 י. שליח, פלוגתא דרבי יונתן ורבי יאשיהו. דתניא: האומר לאפוטרופוס: כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה, והפיר לה, יכול יהו מופרין תל' אישה יקימנו ואישה יפרנו' לרבי יאשיהו: מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו. לרבי יונתן:
 יא. ר"ע לרבא: האומר לעבדו צא והשאל עם פרתי, מהו? תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו אם גם עבד דלאו בר מצוה או אף למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו יד עבד כיד רבו. - א"ל: מסתברא, יד עבד כיד רבו דמיא.

צו: בעי רב"ה: בעל בנכסי אשתו שואל הוי או שוכר הוי?

- רבא: לפום חורפא שבשנתא. דממ"נ בין אי שואל ובין אי שוכר הוי בבעלים
 אלא תד דבעי לרב"ה ששכר ממנה פרה ואח"כ נשאה אי שואל או שוכר הוא אי שאלה בבעלים היא ומפקעת משכירות שלא בבעלים, או שוכר הוי, ושכירות כדקיימא קיימא.
 ומ"ש אם הוא שואל דשאלה בבעלים מפקעא שכירות שלא בבעלים אי שוכר הוי - תיתי שכירות בבעלים תיפוק שכירות שלא בבעלים!
 אלא בעי לרב"ה: כגון שהיא שכרה פרה מעלמא, והדר נסכה.
 ואליבא דרבנן דשואל משלם לשוכר לא תיבעי, דודאי שאילה בבעלים היא. תיבעי לרבי יוסי דתחזיר פרה לבעלים הראשונים אם הוא שואל או שוכר
 רבא: בעל לא שואל ולא שוכר אלא לוקח!
 דבאושא התקינן: האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה מוציא מיד הלוקחות.

בעי רב"ה:

- בעל בנכסי אשתו מי מעל?
 רבא: מאן לימעול? אין בעל מועל דהיתרא נח"ל דליקני, ולא איסור, והיא לא דאפי' היתרא לא נח"ל דליקני
 וב"ד לא דתקנתא דרבנן דבעל לוקח הוי להיתרא ולא לאיסורא
 אלא לרבא: בעל מעל לכשיוציא, מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין.

מעשה ששאל דלי מחבירו ונשבר א"ל ר"פ שיביא עדים שלא שינה ויפטר

מעשה בא': ששאל חתול מחבירו וחברו עליו עכברים והרגוהו
 ר"א: הסתפק אי מתה מחמת מלאכה הוא או לא
 ר"ט לר"א: מרבא: דגבר שנשים הרגוהו לא דינא ולא דיינא. [שפטור]
 א"ד: אכל עכברים רבים ומת ואהך אמר ר"ט לר"א גבר שנשים הרגוהו -
 לא דינא ולא דיינא.

רבא: הרוצה לשאול חפץ מחבירו וליפטר
 יאמר שישקהו מים דהוי שאילה בבעלים.
 ואם המשאיל פקח יאמר: קודם תשאל ואח"כ אביא לך מים.
 רבא: מקרי דרדקי, שתלא, טבחא, ואומנא, ספר העיר,
 כולם בשעת עבודתם כשאילה בבעלים הוא

רבנן לרבא: אתה מושאל לנו - הקפיד, א"ל: להוציא ממני מומן אתם רוצים
 אדרבה אתם מושאלים לי דאילו אני יכול להחליף ממסכת
 למסכת ואתם אינכם יכולים,
 ולא היא, דהוא מושאל להם ביומא דכלה והם מושאלים לו בשאר ימים
 מב"ח: השכיר פרידה לבי חוזאי, ויצא עמם להטעינה פשעו בה ומת
 רבא: חייבם, א"ל רבנן: דפשיעה בבעלים היא! איכסיף.
 לסוף התברר שרק יצא לראות שלא מרבים במשאה
 לפ"ד: פשיעה בבעלים פטור - מש"ה התבייש
 ולפ"ד: דפשיעה בבעלים חייב לא פשעו בה, אלא נגנבה, ומתה כדרכה
 בי גנב הוי.
 ע"ז אמרו רבנן: וגניבה בבעלים היא אכסיף.
 לסוף התברר שרק יצא לראות שלא מרבים במשאה ואי"ז בבעלים..

משנה. השואל את הפרת, שאלה חצי יום ושכרה חצי יום,
 שאלה היום ושכרה למחר, שכר אחת ושאל אחת ומתה,
 המשאיל אומר: שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה
 שהיתה שאולה מתה, והלה אומר: איני יודע - חייב.
 השוכר אומר: שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה
 שהיתה שכורה מתה, והלה אומר: איני יודע - פטור.
 זה אומר: שאולה, וזה אומר: שכורה, ישבע השוכר ששכורה מתה.
 זה אומר: איני יודע, וזה אומר: איני יודע - יחלוקן.

צח. ש"מ: מנה לי בידך, והלה אומר: איני יודע - חייב.
 ואף לר"ג: שחלק על ר"י דפטור כאן חייב דמיירי כגון שיש עסק שבועה ביניהן
 כרבא: דמנה לי בידך, והלה אומר אין לך בידי אלא נ' והשאר איני יודע,
 מתוך שאינו יכול לישבע - משלם.

◆ משכח"ל רישא בשתים,

דא"ל: שתי פרות מסרתי לך, חצי יום בשאלה וחצי יום בשכירות
 א"ג: יום אחד בשאלה ויום אחד בשכירות ומתו שניהם בזמן שאלה
 וא"ל שואל א. חדא - אין, בעידן שאילה מתה,
 ב. א"י אם בזמן שאלה או בזמן שכירות מתה, דמתוך שאינו יכול
 לישבע משלם.

ומשכח"ל סיפא בשלוש

דא"ל: ג' פרות נתתי לך, ב' בשאלה וא' בשכירות, ומתו ב' דשאלה.
 וא"ל שואל: דא' דשאלה מתה, ואחרת א"י אם דשאלה אם דשכירות דמתוך
 שאינו יכול לישבע משלם.

◆ ולרב"ח: דארבעה שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת,
 משכח"ל רישא בשלש

א"ל: שלש פרות נתתי לך, חצי יום בשאלה וחצי יום בשכירות
 א"ג: יום אחד בשאלה ויום אחד בשכירות ומתו ג' בזמן שאלה
 וא"ל שואל: אחת להד"ם, ואחת בזמן שאלה מתה, והשלישית א"י אי בזמן
 שאלה או שכירות מתה, דמתוך שאינו יכול לישבע - משלם.

סיפא בארבע

דא"ל: ארבע פרות נתתי לך, ג' בשאלה א' בשכירות ומתו הנך ג' דשאלה.
 וא"ל שואל: אחת להד"ם ואחת דשאלה מתה ושלישית לא ידעתי אם
 דשכירות או דשאלה מתה דמתוך שאינו יכול לישבע - משלם.

צח: זה אומר שאולה וזה אומר שכורה - ישבע השוכר ששכורה מתה, ואפי' שאין שווים בעולא דנשבע ע"י גלגול משבועה דמגו שנשבע איזו מתה כדרכה נשבע דשכורה מתה.
זה אומר איני יודע וזה אומר כו' - יחלוקו.
כסומכוס: דמזון המוטל בספק חולקין.

בעי ראב"מ: שאלה בבעלים, שכרה שלא בבעלים, מהו?
שכירות לחודה או ששיכת בשאלה שהרי חייב בגניבה ואבירה?
את"ל שכירה בשאלה שייכי,
◆ שכרה בבעלים שאלה שלא בבעלים, מהו?
אי שייכות קצת, כמאן דשייכא בכולה,
את"ל לא אמרינן כמאן דשייכא בכולה,
◆ שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים, וחזר ושאלה, מהו?
חזרה שאלה למקומה או שהשכירות מפסקת ביניהם?
◆ שכרה בבעלים ושאלה, וחזר ושכרה, מהו?
אי חזרה שכירות למקומה או שהשאלה מפסקת ביניהם - תיקו.

משנה. השואל את הפרה ושלחה לו ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו, או ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו של שואל, ומתה - פטור.
אמר לו השואל: שלחה לי ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנך, ביד עבדך, ביד שלוחך,
או שאמר לו המשאיל: הריני משלחה לך ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי או ביד בנך, ביד עבדך, ביד שלוחך, ואמר לו השואל: שלח, ושלחה ומתה - חייב. וכן בשעה שמחזירה.

צט. ביד עבדו חייב

שמואל: בעבד עברי, שאין גופו קנוי.
רב: אפילו בעבד כנעני, נעשה כאומר לו: הכישה במקל והיא תבא.
ותך דהשואל פרה ושלחה לו ביד בנו, ביד שלוחו חייב, ביד עבדו פטור.
לשמואל - מתניתין בעבד עברי, ברייתא - בעבד כנעני.
לרב: א. לא תימא נעשה כא"ל, אלא אימא: בא"ל: הכישה במקל והיא תבא.
ב. ר"ג מרב: כיון שיצאת מרשות משאיל ומתה - חייב.
דאיתמר השאילני פרתך. וא"ל ביד מי? וא"ל הכישה במקל ותבא כיון שיצאה מרשות משאיל ומתה חייב.
ר"א רחה הראייה דהב"ע כגון שהיתה חצרו של שואל לפניו מחצרו של משאיל, וכשמשלחה וראי לשם הולכת, והחידוש הוא שהולכת אפי' שיש זוויות וקוצים כהרר שביניהם שסומך דעתו שתלך

מחלוקת ר"ה ור"א שואל מאימתי קנאו להתחייב

רב הונא: השואל קרדום מחבירו, בקע בו קנאו. לא בקע בו לא קנאו.
נפק"מ: אם רוצה המשאיל לחזור בו
פלוגא דר"א: דהמשאיל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו, וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה. מוכח שכבר קנאו דאל"ה יחזיר ולא ימעלו
ופלוגא דר' אלעזר דאר"א:
כדרך שתקנו משיכה בלקוחות - כך תקנו משיכה בשומרים.
ותנ"ה: כשם שתקנו משיכה בלקוחות - כך תקנו משיכה בשומרים,
וכשם שקרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה
- כך שכירות [קרקע] נקנה בכסף ובשטר ובחזקה.

שצ"ג: גזל נ' תמרים הדבוקים ונמכר כל אחד בזוז, ונמכר ביחד כמ"ט זוז.
להדיוט - משלם מ"ט,
להקדש - משלם נ' וחומש,
במזיק לא משלם חומש ואיש כי יאכל קדש פרט למזיק.
מתקיף רבב"א: להדיוט אמאי משלם מ"ט, שיאמר שהוא מוכרם אחד אחד
תירץ רהבדר"י: שמין בית סאה באותה שדה תנן.
למימרא דשמואל דין הדיוט לאו כדין גבוה?
והתנן: נטל אבן או קורה מהקדש - לא מעל,
נתנה לחבירו - הוא מעל וחבירו לא מעל.
בנאה בתוך ביתו - לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה.
ור"י מדשמואל: ואת אומרת: הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר.

דחה ר"ה: דשמואל חזר בו מכך, וכרבא: הקדש שלא מדעת - כהדיוט מדעת.
 רבא: סבלים ששברו חבית יין לחנווני, וביום השוק נמכר בה', ובשאר ימים כד'. דאם מחזירים ביום השוק מחזירים חבית יין ואם בשאר ימים מחזירים ה'.
 אבל אם היה לו יין אחר למכור, ומנכים מזה דמי טרחה וברז.

משנה. ק. המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה,

זה אומר: עד שלא מכרתי, וזה אומר: משלקחתי - יחלוקו.

היו לו שני עבדים, אחד גדול ואחד קטן, וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה,

הלוקח אומר: גדול לקחתי, והלה אומר: איני יודע - זכה בגדול.

המוכר אומר: קטן מכרתי, והלה אומר: איני יודע - אין לו אלא קטן.

זה אומר גדול, וזה אומר קטן - ישבע המוכר שהקטן מכר.

זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע - יחלוקו.

יחלוקו - ולא אמרי' דהמע"ה

שמואל: פרה דקיימא באגם, שפחה - דקיימא בסימטא.

ולא מוקמי' אחזקת מ"ק, ולהוי אידך המע"ה.

דהך כסומכוס דממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה.

משנתינו: לרב"ה: אפי' בברי וברי רבא: רק בשמא ושמא

וכך תני: זה אומר שמא עד שלא מכרתי וזה אומר שמא משלקחתי

תני: זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע - יחלוקו.

לרבא: מדסיפא שמא ושמא - גם רישא שמא ושמא,

לרב"ה: תנא סיפא שמא ושמא לגלויי דרישא ברי וברי, - ואפ"ה יחלוקו

תני: זה אומר גדול וזה אומר קטן - ישבע המוכר שקטן מכר.

לרבא: דבברי וברי לא אמר סומכוס מש"ה ישבע

ולרב"ה: דסומכוס אפי' בברי וברי, מודה כשיש שבועה דאורייתא.

ק: היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן (וכו').

אמאי ישבע? מה שמענו - לא הודה לו, ומה שהודה לו - לא

טענו! ועוד: הילך הוא! ועוד: אין נשבעין על העבדים! -

א. רב: בפועל דמי. דמי עבד גדול, דמי עבד קטן, דמי שדה גדולה, דמי

שדה קטנה.

ב שמואל: בפועל כסות עבד גדול, כסות עבד קטן, עומרי שדה גדולה,

עומרי שדה קטנה. כסות מיירי כבד שלם ומתווכחים על המידה

ודחי' דעבד קתני [ולא כסות]

ג. ר"ה דמענו עבד בכסותו ושדה בעומריה. ומיירי בר"פ בדילפי

ובמודה לו בעבד קטן וכסות דנשבע על הכסות ומגלגלין על העבד

קשיא לר"ש: זוקקין אתא לאשמועינן? תנינא: זוקקין הנכסים שאין להן

אחריות, את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן!

ד. ר"ש א. הא מני ר"מ היא, דעבד כמטלטלין.

ב. ס"ל בר"ג דמענו חטים והודה שעורים פטור [דכעי הודאה ממין

הטענה]. ור"ג מחייב.

ג. ואינו הילך כרבא: עבד שקטע ידו, ושדה שחפר בה בורות שיחין

ומערות.

והך דתני: גזל בהמה והזקינה, עבדים והזקינה משלם כשעת הגזילה, דלר"מ

בעבדים אומר הרי שלך לפניך

בדמחליף רב"ה לר"מ: משלם כשעת הגזילה והכ"א דאומר הרי שלך לפניך.

ולבא' לר"מ: מקשינן קרקע לעבד דנשבעין ולא אמרי' דרק בעבד נשבע

דתינא: המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה,

זה אומר ברשותי וזה שותק - זכה.

זה אומר א"י וזה אומר א"י - יחלוקו.

זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי

לר"מ: ישבע המוכר שברשותו ילדה, שכל הנשבעין שבתורה שלא משלמין

הכ"א: אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות.

וודחי' - אפשר דכשם אמרו ליה כשם דהודית בקרקעות תודה בעבדים

יש דברים שהן כקרקע ואינן כקרקע, ואין חכמים מודים לו.

כיצד? עשר גפנים טעונות מסרתי לך, והלה אומר: אינן אלא חמש.

דל"מ מחייב והכ"א: כל המחובר לקרקע - הרי הוא כקרקע.

ואריכ"ה: נפק"מ בענבים העומדות ליבצר שחלקן אם הן כבצורות.

אלא לעולם כר"ה והך ד'זוקקין' דלא לימא כסות עבד כעבד, ועומרי שדה כשדה.

זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו.

כסומכוס: ממון המוטל בספק - חולקין.

דסומכוס אפי' בכרי וכרי חולקין טעם שכאן ישבע, ואפי' כרבר"ה

- שמודה סומכוס: בשבועה דאורייתא, ודקטעה לידה, כרבא

המוכר זיתיו לעצים

משנה.

ועשו פחות מרביעית לסאה - הרי אלו של בעל הזיתים.

עשו רביעית לסאת, זה אומר: זיתי גדלו, וזה אומר ארצי גדלה - יחלוקו.

שמף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו,

זה אומר: זיתי גדלו, וזה אומר ארצי גדלה - יחלוקו.

עשו פחות מרביעית לסאה הרי אלו של בעל הזיתים

באמר סתמא ופחות מרביעית לא קפדי אינשי. ומיירי

רביעית שאמרו חוץ מההוצאה, דאי אמר קוץ לאלתר ודאי לבעל - ארשב"פ

הקרקע, ואם אמר מתי שתריצה ודאי לבעל הזיתים.

שמף נהר זיתיו.

קא.

דווקא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש, אבל בתוך שלש - הכל עולא מר"ל:

של בעל הזיתים. דא"ל: אי את נטעת, בתוך שלש מי יכלת לאכול.

דיאמר לו דאחר ג' יכלתי לאכול לבד ועכשיו אני צריך לחלוק ודחי

דווקא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש, אבל אחר שלש הכל לבעל אלא רבין מר"ל:

הקרקע. דא"ל: אי אני נטעתי לאחר שלוש יכלתי לאכול הכל.

ולא יכול לומר דאי אתה נטעת בתוך שלוש אינך יכול כלל

ועכשיו תחלוק עמי, משום דא"ל דאי אני נטעתי הזיתים היו

קטנים והיה תחתם מקום לזרוע סלק וירק.

אמר זיתי אני נוטל אין שומעין לו. כר"י משום ישוב ארץ ישראל תנא:

כגון דא צריכא רבה. [רי"ו]

רבי יהודה אומר: המקבל שדה אבותיו מן הנכרי - מעשר ונותן לו. סברוה:

דשדה אבותיו - ארץ ישראל וקרו לה כך דשדה אברהם יצחק ויעקב. וקסבר:

אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר. ומקבל כחוכר

דבין עבד ובין לא עבד צריך לעשר ולתת לו, דכפורע חובתו.

דתינא: דלר"י: המקבל שדה אבותיו ממציק נכרי - מעשר ונותן לו. ודחה ר"ב:

לעולם יש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר, ומקבל אלא

לאו כחוכר דמי, ו'שדה אבותיו' ממש.

ודווקא אותו קנסו רבנן, איידי דחביבה עליו יטרח לקנותה כדי

שתהא ברה בידו משא"כ אחר. ואהך ארי"ד: דכגון דא צריכא רבה.

איתמר, היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות,

שבזמן לו, וידו על התחתונה. רב:

אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה. ולשמאל:

דכאן - בשדה העשויה ליטע, כאן - בשדה שאינה עשויה ליטע. ר"פ: לא חלקו:

והא דרב מכללא איתמר.

חייב לשום ליורד ולא רצה א"ל שישום וידו על התחתונה, ולא רצה, שרב

כשראה שגדר ושמר על הנטיעה א"ל שום לו וידו על העליונה

היורד לחורבת חבירו ובנאה שלא ברשותו, וא"ל: עציני אני נוטל

ר"ג: שומעין לו, ר"ש: אין שומעין לו.

רשב"ג: לב"ש: שומעין לו, ולב"ה: אין שומעין לו. וכי ר"ג כב"ש? מיתבי,

ודחי - ר"ג כרשב"א דלבו"ע שומעין לו ואין חולק במחלוקת ב"ש וב"ה

מר"ו: - בבית שומעין לו, בשדה - אין שומעין לו.

א. משום ישוב ארץ ישראל. ב. משום כחש קרקע. נפק"מ בחו"ל

המשכיר בית לחבירו

משנה:

בימות הגשמים - אינו יכול להוציא מן החג ועד הפסח.

בימות החמה - שלשים יום.

ובכרכים, אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים - י"ב חדש.

ובחנויות, אחד עיירות ואחד כרכים - י"ב חדש.

רשב"ג: חנות של נחתומים ושל צבעים - שלש שנים.

בימות הגשמים

דלא שכיח בית לשכור.

והך דסיפא דאין יכול להוציאו בימות הגשמים מחג ועד הפסח היינו א"כ

הודיעו ל' יום מעיקרא [והיינו ט"ו אלול]

ותנ"ח: א. כשאמרו שלשים וכשאמרו י"ב חדש - לא אמרו אלא להודיעו.

ב. וכשם שמשכיר צריך להודיע, כך שוכר צריך להודיע דא"ל: אי

אודעתן הייתי טורח לשים אדם.

ג. אם נכנס יום אחד בימות הגשמים - אין יכול להוציאו עד הפסח.

והך דל' יום היינו מאותם ל' יום אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח.

ד. ואם בא לרבות ברמיה - מרבה.

א"ל ר"ג: האי כאוחזו במבושיו שיעזוב גלימתו!

והדי' - דמיירי שהתייקר ביתו ומפסיד מכך כסף

פשיטא נפל ביתו - א"ל: לא עדיפת מינאי.

מכרו או נתנו כמתנה א"ל אינך עדיף מאותו שאתה מגיע מכוחו

השיא בנו וצריך לבית חתנות - אי יכל להודיע היה לו להודיע,

ואי לא, א"ל: אינך עדיף ממני

מעשה שקנה ספינת יין ולא מצא מקום להניחם שאל לאישה אי יש לה

מקום להשימם א"ל שלא, הלך וקדשה והביאה לו מקום להניחם

הלך לביתו וכתב לה גט, הלכה שכרה סבלים בדמי היין

והוציאתם לחוץ לשביל.

והבדל"י: כאשר עשה כן יעשה לו, גמולו ישוב בראשו, ואפי' בחצר

דקיימא לאגרא

שאומרת לכו"ע נח לי להשכיר ולא לך שדומה עלי כאריה אורב.

רשב"ג: של נחתומים ושל צבעין שלש שנים.

תנא: מפני שהקיפן מרובה.

המשכיר בית לחבירו,

המשכיר חייב בדלת, בנגר ובמנעול, ובכל דבר שמעשה אומן.

אבל דבר שאינו מעשה אומן - השוכר עושהו.

הזבל של בעל הבית, ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן

הכירים בלבד.

ת"ר: המשכיר בית לחבירו חייב להעמיד לו דלתות, לפתוח לו

חלונות, לחזק לו תקרה, לסמוך לו קורה.

ושוכר חייב לעשות לו סולם, לעשות לו מעקה, לעשות לו מרזב,

ולחטיח את גגו.

בעו מר"ש: מקום מזוזה על מי [דמזוזה עצמה חובת הדר]

א"ל: תניתוה דבר שאין מעשה אומן - השוכר עושהו,

וזה אינו מעשה אומן אפשר בחלל קנה.

ת"ר: המשכיר בית לחבירו - על השוכר לעשות לו מזוזה, וכשהוא

יוצא - לא יטלנה בידו ויוצא. ומנכרי - נוטלה בידו ויוצא.

ומעשה באחד: שנטלה בידו [מכית ישראל] ויצא, וקבר אשתו ושני בניו.

קב. לבעה"ב הזבל, ולשוכר היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד.

מיירי בחצר דמשכיר, ושזורים דעלמא.

כריב"ח: דחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו.

והך ד'אם אמר כל מציאות שיבאו לתוכו היום תקנה לי חצרי לא

אמר כלום' - מיירי בחצר שאינה משתמרת.

והך דסיפא: יצא לו שם מציאה בעיר - דבריו קיימין.

- משום דמיכרל אינשי מינה והו"ל כחצר המשתמרת

והך זבל היוצא מן התנור ומן הכירים והקולט מן האויר - הרי הוא שלו,

ושברפת ושכחצר - של בעה"ב. ואם כריב"ח דחצרו קונה לו שלא

מדעתו - קולט מאויר למה הוא שלו?

א. אביי: מיירי במדביק כלי בשולי פרה סמוך לנקבה ואין אויר המשכיר קונה

ב. רבא: אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי.

והא רבא ב'זרק ארנקי בפתח זה ויצאתה בפתח זה, אי אויר שאין סופו

לנוח כמונח דמי, או לא - שם לא מיפסק מידי, כאן מיפסק כלי.

ושברפת ושכחצר של בעה"ב.

אביו ה"ק: ושברפת שבחצר הרי אלו של בעל הבית. [ולא השכירה לשוכר]
 רב אשי: זאת אומרת, המשכיר חצירו סתם - לא השכיר רפת שבה.
 והך ד'יוני שובך ויוני עלייה חייבות בשילוח, ואסורות בגזל מפני
 דרכי שלום. - לא קרי כי יקרא פרט למזומן
 רבא: ביצה ביציאת רובה מתחייבת בשילוח, והקנין רק משנפלה לחצרו.
 חייבות בשילוח קודם שתיפול לחצרו.
 ואסורות משום גזל
 א. - אאמן. ב. לעולם אביצים, ומשיצא הרוב דעתו על זה.

והשתא רב: אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם,
 שנא' שלח תשלח את האם' והדר, 'את הבנים תקח לך',
 אפי' דנפלה לה לחצרו, כל שהוא יכול לזכות חצרו זוכה לו
 וכל שהוא לא יכול לזכות חצרו גם לא זוכה לו.
 והך דאסורות בגזל מפני דרכי שלום אי דשלחה גזל גמור הוא שכבר זכה,
 - ואי לא שלחה הא צריך לשלחה?
 - מירי: בקטן, ולא שלחה, דלאו בר שילוח הוא.
 וה"ק: אביו של קטן חייב להחזיר לו, מפני דרכי שלום.

משנה. המשכיר בית לחבירו לשנת, נתעברה השנה - נתעברה לשוכר.
 השכיר לו לחדשים, נתעברה השנה - נתעברה למשכיר.
 מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בי"ב זהב לשנה,
 מדינר זהב לחדש, ובא מעשה לפני רשב"ג ולפני רבי יוסי,
 ואמרו: יחלוקו את חדש העיבור.

קב: ולא מעשה לסתור, דה"ק: ואם אמר לו: בי"ב זהובים לשנה מדינר
 לחדש - יחלוקו. ומעשה נמי וכו'

רב: אי הייתי שם הייתי נותן הכל למשכיר. וקמ"ל דתפוס לשון אחרון
 ואף שכבר אמרו: אסתירא מאה מעי - מאה מעי, אסתירא - אסתירא.
 - דשם - הו"א שרק מפרש לדבריו, ולא משום תפוס לשון אחרון קמ"ל
 ושמואל מדובר שבא באמצע חדש.

אבל בא בתחלת חדש הכל למשכיר, בא בסוף חדש הכל לשוכר.
 והך רב ושמואל כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה.
 כור בשלשים, סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה
 לאו משום תפוס לשון אחרון - אלא משום דתפס וה"נ כאן
 לר"ג: דקרקע בחזקת בעליה קיימת. לאו דס"ל דתפוס לשון אחרון
 [וכרב] דאפי' בהפך דבריו דאזלי' בתר חזקה של תחילת הספק
 בתחילת החודש ולכך בחזקת בעליה קיימת.

בעו מרבי ינאי: שוכר אמר נתתי, ומשכיר אמר לא נמלתי, על מי להביא ראיה?
 לא בעי בתוך או חוץ לזמנו דתנינא דמת האב תוך ל' יום בחזקת שלא
 נפרדה, לאחר ל' בחזקת שנפרדה
 אלא בעי ביום דמשלם זמניה אי עביד איניש דפרע באותו היום או לא
 - א"ל ר"י: תניתיה שכיר בזמנו נשבע ונוטל. שם רמו שבועה עליה, דבעה"ב
 טרוד בפועליו אבל כאן - שוכר נאמן בשבועה.

רבא ק"ג: אותו שהשכיר בית לחברו ל' שנים וכתב שטר וא"ל שהוא כבר
 דר חמש שנים - דנאמן המשכיר,
 ר' א' מד' לרבינא: אלא מעתה הלווהו מאה זוז בשטר, וא"ל פרעתוך חצי ה"נ נאמן?
 א"ל: שם שטר עומד לגבייה, אם פרעו היה לו לכתוב עליו או לכתוב שוכר
 כאן שטר כדי שלא יחזיק כלוקח אלא רק שכירות ל' שנים.

ר"ג: שואל אדם בטובו לעולם.
 רבד"ב שמואל: והוא דקני מיניה. ר"ט: ומהדר ליה קתיה.
 רבא: האומר שישאיל המעדר לחרוש בזה הפרדס - חורש בזה הפרדס
 פרדסים-חורש כל פרדס שרוצה, פרדסי חורש כל פרדס שיש
 לו, ומחזיר לו קתיה.
 ר"פ: השאילני מקום לחפור באר מים זה להשקות ונפל, לא בני לה.
 באר מים סתם ונפלה בני לה.
 בי גרנותא מקום לחפור בור- כורה כמה שצריך עד שימצא מקום הראוי
 וצריך למיקני מיניה. [דאל"ה דיבור בעלמא הוא]

משנה. המשכיר בית לחבירו ונפל - חייב להעמיד לו בית.
היה קמץ - לא יעשנו גדול, גדול לא יעשנו קמץ,
אחד לא יעשנו שנים, שנים לא יעשנו אחד.
לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהם, אלא מדעת שניהם.

מר"ל: מיירי דאמר בית שאני משכיר לך מדת ארכו כך וכך.

ויקשה דמאי למימרא.

רבין מר"ל: דא"ל בית כזה אני משכיר לך. ועומד על שפת הנהר

וקמ"ל: דאפי על כל ארכו ורחבו

הדרן עלך השואל.